

Subject Area
Education

Year: 2022
Vol: 8
Issue: 95
PP: 760-770

Arrival
11 December 2021
Published
28 February 2022

Article ID Number
3887

Article Serial Number
26

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.26449/sss.3887>

How to Cite This Article
Güllü, K. (2022).

"Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Öğrencilerinin İşletme Beceri Eğitimi İlişkin Algılarının İncelenmesi"

International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:95; pp:760-770

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. GİRİŞ

Eğitim, bilgi, deneyim, beceri ve yetenekler gibi beşerî sermayenin ana unsurlarından biridir ve üretken faaliyetlerde bulunan kişilerin özelliklerini yansıtır. Eğitim, sosyo-ekonomik statüsü ile ekonomik kalkınma sürecindeki en önemli unsurlardan biridir. Eğitim, ekonomik kalkınmanın gerektirdiği sosyo-ekonomik yapının, diğer bir deyişle yaşam kalitesinin ve refahın iyileştirilmesinde önemli bir rol oynar (Özsoy, 2007). Çakmak (2008), bilim ve teknolojinin gelişmesi, bilimsel bilgiye daha kolay erişim ve yaratıcı insanların artması nedeniyle ülkelerin birçok yönden büyük değişimler geçirdiğine dikkat çekmiştir. Bu hızlı değişim, çeşitli ülkelerin eğitim, yenilik ve geliştirme faaliyetlerini ve yeni bilgi ve teknoloji hedefleri için rekabeti yoğunlaştırmıştır. Zamanla yeni organizasyonlar, teknolojik gelişmeler ve eğitim sistemleri de bundan etkilenmiştir.

Özsoy (2007), eğitimin ekonomik büyüme, rekabet, üretkenlik ve gelir dağılımı arasında bir denge sağladığına dikkat çekmiştir. Genel eğitim, kalkınmanın temelini oluştururken, mesleki ve teknik eğitim sanayileşmeye başlamış ülkeler arasında öne çıkmaktadır. Bu bağlamda mesleki ve teknik eğitim, sanayinin kurulması ve yaygınlaştırılması, ekonomik kalkınmanın sağlanması, gerekli yenilik ve teknolojinin sağlanması için gerekli olan eğitim türüdür. Mesleki ve teknik eğitim, ülkenin ekonomik kalkınması, iş dünyasının beklentisi ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun öğrenme ürünlerinin oluşmasını sağlamak, mesleki eğitim sonrası istihdamın teşvik edilmesi ve işyerinde mutlu bireyler oluşturulması toplumsal barışın sağlanması açısından oldukça önemlidir (Adıgüzel, 2009). Mesleki eğitim süreci içerisinde örgün eğitimin yanında beceri eğitimi-staj uygulaması da yer

Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Öğrencilerinin İşletme Beceri Eğitimi İlişkin Algılarının İncelenmesi ¹

Examination Of Vocational And Technical Anatolian High School Students' Perceptions Regarding Business Skills Education

Seçil GÜLMEZ¹ Korhan GÜLLÜ²

¹ İskenderun Teknik Üniversitesi, Barbaros Hayrettin Gemi İnşaatı Ve Denizcilik Fakültesi, Hatay/Türkiye

² İskenderun Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Deniz Ulaştırma Mühendisliği Anabilim dalı, Hatay/Türkiye

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri denizcilik alanındaki öğrencilerin işletme beceri eğitimine yönelik algılarının ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmada veri toplama yöntemlerinden anket uygulamasına başvurulmuştur. Anket içerisinde öğrencilerin kişisel bilgilerini ortaya koyan soruların yanında Aktaş'ın (2015) geliştirdiği İşletme Beceri Eğitimi Bakış Ölçeği kullanılmıştır. Betimsel tarama modelinde ele alınan çalışmada, öğrencilerin işletme beceri eğitimine ilişkin algıları, "çalışma koşulları, yönetsel koşullar, çalışma alanı, imkânlarla ulaşım ve ortama ilgili kişisel algı" olmak üzere 5 boyutta ele alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgularda öğrencilerin genel olarak işletme beceri eğitimine yönelik algılarının düşük olduğu, en yüksek düzeyli algının çalışma koşulları alt boyutuna, en düşük ortalamanın ise imkânlarla ulaşım alt boyutuna ait olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İşletme Beceri Eğitimi, Çalışma Koşulları, Yönetsel Koşullar, Çalışma Alanı, İmkânlarla Ulaşım, Ortama İlgili Kişisel Algı

ABSTRACT

This study, was carried out in order to reveal the perceptions of the maritime students of Turkey's Vocational and Technical Anatolian High Schools towards business skills training. For this purpose, the survey model, which is one of the data collection methods, was used in the study. In addition to the questions revealing the personal information of the students in the questionnaire, the Business Skill Education Scale developed by Aktaş (2015) was used. In the study, which was handled in the descriptive survey model, students' perceptions of business skills training were discussed in 5 dimensions: "working conditions, managerial conditions, workspace, access to opportunities and personal perception of the environment". In the findings obtained in this research, it was determined that the students' perceptions of business skills education were generally low, the highest level of perception belonged to the subdimension of working conditions, and the lowest average belonged to the subdimension of access to opportunities.

Keywords: Business Skills Training, Working Conditions, Administrative Conditions, Working Space, Access to Facilities, Personal Perception of Environment

¹ Bu makale, İskenderun Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde yazar tarafından hazırlanan Yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

almaktadır. Staj uygulaması, öğrencilerin mezuniyet sonrası başlamak üzere olan iş hayatına uyum sağlamalarını ve mesleki deneyim kazanmalarını kolaylaştırmaktır. Öğrencilerin eğitimde edindikleri teorik bilgileri pratiğe dökmeleri, iş öncesi mesleki deneyim kazanmaları ve bu deneyimler aracılığıyla iş hayatındaki sorunlara hazırlanmaları için staj dönemi oldukça önemlidir. Öğrencilere teorik eğitim okul öğretmenleri tarafından, beceri eğitimleri ise işyerinde usta öğreticiler ve eğiticiler tarafından verilmektedir (Özkan ve Aksoy, 2015).

Beceri eğitimi, "teorik ve mesleki bilgi birikimine sahip kişinin gerçek hayatta öğrendiği akademik bilgileri kullanarak ve test ederek, diğer bir deyişle öğrenilen bilgileri davranışa dönüştürerek deneyimlemesi" olarak tanımlanabilir (Çetin, 2005). Beceri eğitimi, genellikle ilk iş tecrübesine ve ilk fikirleri faaliyet gösterdikleri alanda edinmiş olan orta öğretim alan kişilerin uygulamasıdır. Bu nedenle öğrencilerin kariyerleri ve kariyer basamakları için çok önemli olduğu düşünülmektedir. Teoride öğrenilen bilgilerin gerçek hayata nasıl uygulanacağını öğrenmek de önemlidir. Ayrıca özellikle yiyecek içecek sektöründeki çalışma koşullarının diğer sektörlerden farklı olması ve hayatta öğrenmeyi gerektirmesi nedeniyle öğrencilerin yaşaması gereken bir uygulamalı öğrenme şeklidir. Bu nedenle staj (beceri eğitimi), öğrencilere çalışma ortamını önceden keşfetme fırsatı veren, uygulama programının kişilik yapılarına uygun çalışma koşullarını sağlayıp sağlamadığını ve teorik bilgiyi pratik bilgiye dönüştürmeye işaret eden bir uygulama programıdır (Pelit ve Güçer, 2006).

İş dünyasının deneyimli, yetenekli ve hızlı öğrenen insanlara ihtiyacı vardır (Yazıcı, Türkmen & Aydemir, 2015). Erol'a (2013) göre özellikle dünyadaki teknolojik gelişmeler ve değişimler, küreselleşme ve artan rekabet etkisini her sektörde olduğu gibi iş gücü sektöründe de göstermiş, bu durum daha donanımlı, deneyimli ve bilgili iş gücü gereksinimini ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle iş olanaklarını artırmak ve istihdam yaratmak için mesleki eğitime ihtiyaç vardır. Mesleki eğitimin yapısı, müfredatı, işlevleri ve faaliyetleri günümüzde piyasanın ihtiyaçlarını karşılamak ve problem çözme becerisini kazandırmak için çok önemlidir ve daha verimli hale getirilmelidir (Yazıcı vd., 2015). Sanayileşmiş ülkeler, 20. yüzyılın başlarında rekabet ortamını artırmada mesleki eğitimin önemini fark etmiş, hizmet endüstrileri ve endüstriyel pazarlar için nitelikli işgücü yetiştirmek için kapsamlı ve esnek mesleki eğitim programları geliştirmeye yönelmiştir (Üstün ve Savaş, 2012). İşletmelerde mesleki beceri eğitiminin yerel toplumda işverenin profilini yükseltmek, işverenlerin çalışanlarının öğrencilerine eğitim vererek ve onları kontrol ederek koçluk yapma ve denetim becerilerini geliştirmek, genç insanların kariyer seçeneklerini etkilemek ve iş başvurusunda bulunacak olan, eğitilmiş ve motive olmuş bireylerin meslek liseleri ile geliştirilip insan kaynağı haline getirilmesini sağlamak açısından faydaları bulunmaktadır (Karagül, 2018).

Tüm bu faydalarının yanında öğrencilerin teorik olarak aldıkları eğitimin yanı sıra atölyelerde edindikleri mesleki becerileri işletme ve çalışma alanlarında sergilemelerinde çeşitli sorunlarla karşılaştığı bilinmektedir (Üngüren ve Ehtiyar, 2009). İşletme beceri eğitiminde karşılaşılan sorunlar arasında sektörde genel olarak ucuz iş gücü olarak görülme, rotasyon ve uyum dönemi ile ilgili sorunlar, öğrencilerin alanları dışında çalıştırılması, saha uygulamalarının getirdiği sorunlar, sosyal haklar ile ilgili sorunlar şeklinde ele alınabilmektedir. Çalışma şartlarının getirdiği iş yoğunluğu nedeniyle öğrencilerin teorik olan bilgilerle alakalı tecrübeler kazanması önemini kaybetmiş, beceri eğitimi için stajyer öğrenci almada tek amaç kurumlardaki personel açığını kapatarak iş yükünü karşılamak haline gelmiştir. Bu nedenle de öğrenciler ucuz iş gücü olarak görülmekte ve yöneticiler ve işletme sahipleri diğer işçilerden stajyer öğrencileri ayırmadığı için onlar da bunu doğrular nitelikte davranmaktadır (Karagül, 2018). Diğer taraftan beceri eğitiminde bir öğrencinin başarılı olması ve eğitimi gerektiği gibi aşması için ilk koşul uyumdur. Bunun için beceri eğitiminin henüz başlangıcında öğrencilere adaptasyon eğitimi verilmesi gerekmektedir. Ancak birçok işletme öğrenciden anında en üst düzeyde fayda sağlamak için doğrudan gereksinim duyduğu işin başına getirmekte ve adaptasyonu zaman kaybı olarak görmektedir. Bunun yanında öğrenciler okulda eğitim gördükleri dal/alanla alakalı birimler ve departmanlarda değil, işletmelerin en çok personele gereksinim duyduğu yerlerde çalıştırılmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin alanları dışında çalıştırılması beceri eğitiminin en önemli sorunlarından birisidir (Karagül, 2018).

Beceri eğitiminde karşılaşılan diğer sorun alanı ise saha uygulama alanından kaynaklı sorunlardır. Fiziki olarak olumsuz koşullar arasında arıza tamiri sırasında yüksek yerlerde çalışma, dışarıda çalışmadan kaynaklı ortam sıcaklığı gibi birçok faktör saha uygulama alanından kaynaklı sorunlar arasında yer almaktadır (Kaysi ve Aydemir, 2018). Öğrencilerin işletme beceri eğitimi dönemindeki sosyal hakları "3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu"nda açıkça belirtilmiştir. Ancak günümüzde beceri eğitimi döneminde öğrenciler bu haklarından faydalanamamakta; koordinatörün öğretmenine söyleyeceği ve beceri eğitimini sonlandıracağı korkusuyla bu durumu haber vermemekte ve kabullenmektedir. Bu nedenle öğrenciler sosyal haklardan kaynaklı olarak personel azlığı nedeniyle ya da işletmenin yoğunluğundan dolayı haftalık izin gününü kullanamama ve mesai yapmasına rağmen mesai ücretini alamama gibi sorunlarla karşılaşmaktadır (Karagül, 2018). Bu noktada öğrencilerin işletme beceri eğitimine ilişkin algıları ve işletme beceri eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar, araştırılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri denizcilik alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimleri algılarının ortaya konulmasıdır. Çalışmanın amacına ulaşabilmesi için “öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimine ilişkin algıları ne düzeydedir?” sorusuna cevap aranmıştır.

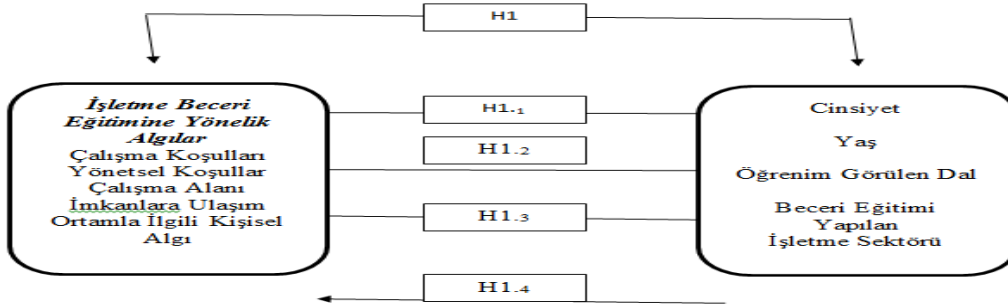
1.2. Araştırmanın Önemi

İşletmelerde beceri eğitimi alan öğrenciler, edindikleri bilgileri okul ortamında birebir uygulayacak, kişisel deneyimler üzerinden seyahat deneyimi yaşayacaklardır. Bu, mezun olduktan sonra sektörde çalışmaya devam etme kararlarında büyük etkisi olan bir dönemdir. Beceri eğitimi mesleği öğrenmenin temelidir. Beceri eğitiminde öğrencilerin yaptığı tüm iş, öğrencilerin gerçek bir deneyim elde edebilmeleri için eski eğitim bilgilerini güncellemektir. Ayrıca öğrencilere meslek etiği ve iş disiplini gibi kavramların yeşermesini sağlarken, gelecekte kendi kariyerlerine uygun ortam ve fırsatlara sahip olma, kendi işini anlama, ortam edinme gibi avantajlar da sağlayacaktır (Akay vd., 2009). Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının en önemli görevi, öğrencileri teorik ve uygulamalı olarak en faydalı şekilde yetiştirmektir. Bu nedenle eğitim kurumlarından mezun olan öğrenciler gelecekte büyük katkı sağlamakla kalmayacak, verdikleri hizmet kalitesiyle de Türk turizminin gelişmesine büyük katkı sağlayacaktır. Bu noktada öğrencilerin öğrendikleri bilgileri pekiştirmek ve bunları eğitim alanında uygulama fırsatları bulmak için beceri eğitimi oldukça önemlidir (Günay, 2014). Bu doğrultuda bu çalışma, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri denizcilik öğrencilerinin, işletme beceri eğitimine yönelik algılarının tespit edilmesi noktasında önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Anket çalışması ile öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimleri algılarının ortaya konduğu bu araştırma betimleyici tarama modelidir. Betimsel tarama modeli, belirli bir konu ile ilgili olarak katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, algı, yetenek ve tutum gibi yaklaşımlarının belirlendiği araştırmalara denir. Çalışmada, işletme becerilerine yönelik öğrenci algısı çalışma koşulları, yönetsel koşullar, çalışma alanı, imkânlarla ulaşım ve ortamla ilgili kişisel algı alt boyutlarında ele alınmıştır (Şekil 1).

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli kapsamında ele alınan hipotezler aşağıdaki gibidir:

H1: Ankete katılan öğrencilerin profil özellikleri ile işletme beceri eğitimi algıları arasında anlamlı bir fark vardır.

H1.1. Ankete katılan öğrencilerin cinsiyeti ile işletme beceri eğitimi algıları arasında anlamlı bir fark vardır.

H1.2. Ankete katılan öğrencilerin yaşı ile işletme beceri eğitimi algıları arasında anlamlı bir fark vardır.

H1.3. Ankete katılan öğrencilerin öğrenim gördüğü dal ile işletme beceri eğitimi algıları arasında anlamlı bir fark vardır.

H1.4. Ankete katılan öğrencilerin beceri eğitimi aldığı sektör ile işletme beceri eğitimi algıları arasında anlamlı bir fark vardır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın amacına uygun şekilde kullanılan anket formu içerisinde öğrencilerin yaş, cinsiyet, Meslek Lisesi Denizcilik alanında öğrenim görülen dal, Beceri eğitimi yapılan işletmenin hangi sektörde faaliyet gösterdiği ve Beceri eğitimi yapılan işletme alanlarıyla ilgili soruların yanında İşletme Beceri Eğitimine Bakış Ölçeği yer almaktadır. İşletme Beceri Eğitimine Bakış Ölçeği, öğrencilerin işletme becerileri eğitimine ilişkin algılarını belirlemek için Aktaş (2015) tarafından geliştirilmiştir. Aktaş'ın (2015) çalışmasında 41 soru ve ifadeden oluşan bir

ölçekte 22 madde ve 6 boyut belirlenmiş, daha sonra koordinatör öğretmenlerin ve okul yönetiminin sürece katkısı (4), öğrenim görülen alana öğrencilerin beceri eğitimi sonrası bakış (4), çalışma saatlerine bakış (4), işletme çalışanları ve yöneticilerinin davranışları (4), beceri eğitimine bakış (4) ve ortamla ilgili kişisel algı (2) oluşturularak kullanılmıştır. Ölçeğin toplam güvenirlik katsayısı beşli Likert ölçeği (1=kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) ile ölçülmüş ve 0,87 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirliği 0,85 olarak tespit edilmiştir.

2.3. Sayıtlar/Varsayımlar

Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu ve İşletme Beceri Eğitimine Bakış Ölçeğinin, belirlenen amacı karşılayacak nitelikte olduğu kabul edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kendilerine yöneltilen soruya gerçek cevabı verdikleri varsayılmıştır.

2.4. Sınırlılıklar

Araştırma, veri toplama aşamasında kullanılan literatür taraması ve öğrenci görüşlerinin alınmasında kullanılan Kişisel Bilgi Formu ve İşletme Beceri Eğitimine Bakış Ölçeği ile sınırlıdır.

Ayrıca araştırma verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemlerle sınırlıdır.

2.5. Verilerin Analizinde Kullanılan Yöntemler

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde aşağıdaki yöntemlere başvurulmuştur:

Cronbach's Alpha: İşletme Beceri Eğitimine Bakış Ölçeği içerisinde yer alan ifadelerin güvenilirliklerinin ortaya konmasında kullanılmıştır.

Frekans Dağılımları: Öğrencilerin kişisel özelliklerinin ortaya konmasında kullanılmıştır.

Tanımlayıcı İstatistikler: İşletme Beceri Eğitimine Bakış Ölçeği içerisinde yer alan ifadelerin ortalama ve standart sapma değerlerinin ortaya konulmasında kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmada ilk olarak araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiş, ikinci olarak ölçekte yer alan alt boyutların tanımlayıcı özelliklerine yer verilmiştir.

3.1. Normallik Test Sonuçları

Çalışmada anket uygulaması sonucu elde edilen verilerin normallik test sonuçları Tablo 1'de bulunmaktadır.

Tablo 1. Normallik Test Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	df	p	İstatistik	df	p
İşletme Beceri Eğitimine Bakış	,177	323	,000	,919	323	,000
Çalışma Koşulları	,367	323	,000	,716	323	,000
Yönetmel Koşullar	,232	323	,000	,903	323	,000
Çalışma Alanı	,248	323	,000	,733	323	,000
İmkânlara Ulaşım	,291	323	,000	,628	323	,000
Ortamla İlgili Kişisel Algı	,127	323	,000	,977	323	,000

Tablo 1'den de görüldüğü üzere, anket uygulaması sonucu elde edilen veriler normal dağılım göstermemektedir. Bu nedenle, araştırmada parametrik olmayan test yöntemleri kullanılmıştır.

3.2. Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, öğrencilerin yaş, cinsiyet, meslek lisesi denizcilik alanında öğrenim görülen dal, beceri eğitimi yapılan işletmenin hangi sektörde faaliyet gösterdiği ve beceri eğitimi yapılan işletmeye ait özellikleri yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Yaş Dağılımları

	N	%
16 yaş	24	7,4
17 yaş	205	63,5
18 yaş	77	23,8
19 yaş	17	5,3
Toplam	323	100,0

Katılımcıların yaş dağılımlarının gösterildiği Tablo 2'ye bakıldığında büyük çoğunluğunun 17 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

	N	%
Kız	77	23,8
Erkek	246	76,2
Toplam	323	100,0

Katılımcıların yaş dağılımlarının gösterildiği Tablo 3'e bakıldığında öğrencilerin cinsiyet dağılımlarında %23,8'inin kız, %76,2'sinin ise erkek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Meslek Lisesi Denizcilik Alanında Öğrenim Görülen Dal Dağılımları

	N	%
Güverte İşletme	158	48,9
Gemi Makineleri İşletme	165	51,1
Toplam	323	100,0

Öğrencilerin meslek lisesi denizcilik alanında öğrenim gördükleri dala yönelik sonuçlarda %48,9'unun güverte işletme, %51,1'inin ise gemi makineleri işletmelerinde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir.

Tablo 5. Beceri Eğitimi Yapılan Sektör Dağılımları

	N	%
Kamu	71	22,0
Özel	252	78,0
Toplam	323	100,0

Beceri eğitimi yapılan işletmenin hangi sektörde faaliyet yürüttüğüne yönelik elde edilen sonuçlarda %22'sinin kamuda, %78'inin ise özelde faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 6. Beceri Eğitimi Yapılan İşletme Dağılımları

	N	%
Gemi Acenteleri ve Kumanya Şirketleri	66	20,4
Liman İşletmeleri, Resmî kurumlar ya da özel kişilere ait deniz araçları	92	28,5
Makine Bakım ve Onarım İşletmeleri	74	22,9
Yetkili ya da özel Otomobil Servisleri	32	9,9
Survey, Gözetim, Römorkaj ve Pilotaj Kuruluşları	46	14,2
Diğer	13	4,0
Toplam	323	100,0

Beceri eğitimi yapılan işletme dağılımlarına bakıldığında %22,9'unun makine bakım ve onarım işletmeleri, %9,9'unun yetkili ya da özel otomobil servislerinde, %20,4'ünün gemi acenteleri ve kumanya şirketlerinde, %28,5'inin liman işletmeleri, resmi kurumlar ya da özel kişilere ait deniz araçları, %14,2'sinin survey, gözetim, römorkaj ve pilotaj kuruluşlarında beceri eğitimi yaptıkları tespit edilmiştir.

3.3. Çalışma Koşulları Boyutuna Yönelik Betimsel İstatistikler

Araştırmanın bu kısmında, İşletme Beceri Eğitimine Bakış ölçeği içerisinde yer alan "Çalışma Koşulları" boyutuna yönelik katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen veriler, betimleyici analiz ile incelenerek raporlanmıştır. Burada her bir ifade için ortalama ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 7. Çalışma Koşulları Boyutuna Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	Ort.	SS
İsteğim dışında fazla mesai yapmak zorunda kalmadım.	2,07	1,710
Kadrolu personelden ziyade öğrenci gibi çalıştırıldım.	3,74	,752
Çalışma koşulları ağır değildi.	1,67	,544
Çalışma saatlerim olması gerekenden çok uzun değildi.	3,04	1,363
Çalışma saatlerinin düzensiz olduğunu düşünmüyorum.	2,80	1,426

Çalışma koşullarına yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelere ait ortalama değerlere bakıldığında en yüksek ortalamaların "Kadrolu personelden ziyade öğrenci gibi çalıştırıldım." İfadesine ait olduğu, en düşük ortalamaların ise "Çalışma koşulları ağır değildi." ifadesine ait olduğu tespit edilmiştir.

3.4. Yönetmel Koşulları Boyutuna Yönelik Betimsel İstatistikler

Araştırmanın bu kısmında İşletme Beceri Eğitime Bakış ölçeği içerisinde yer alan “Yönetmel Koşullar” boyutuna yönelik katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen veriler betimleyici analiz ile incelenmiş olup raporlanmıştır. Burada her bir ifade için ortalama ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 8. Yönetmel Koşullar Boyutuna Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	Ort.	SS
İşletmelere öğrenci dağıtımı yapılırken tercihim soruldu.	2,06	,731
İşletmede koordinatör öğretmen eşliğinde toplantılar yapıldı.	1,59	,978
Sorunlarının çözümüne koordinatör öğretmenler olumlu katkı sağladı.	1,33	,508
İhtiyaç duyduğumda okul yönetimine kolaylıkla ulaşabildim.	2,14	,595
Koordinatör öğret. beceri eğitimi evraklarımı düzenli olarak kontrol etti.	1,76	,976

Yönetmel koşullara yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelerle ait ortalama değerlere bakıldığında en yüksek ortalamanın “İhtiyaç duyduğumda okul yönetimine kolaylıkla ulaşabildim.” ifadesine ait olduğu, en düşük ortalamanın ise “Sorunlarının çözümüne koordinatör öğretmenler olumlu katkı sağladı.” ifadesine ait olduğu tespit edilmiştir.

3.5. Çalışma Alanı Boyutuna Yönelik Betimsel İstatistikler

Araştırmanın bu kısmında İşletme Beceri Eğitime Bakış ölçeği içerisinde yer alan “Çalışma Alanı” boyutuna yönelik katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen veriler betimleyici analiz ile incelenmiş olup raporlanmıştır. Burada her bir ifade için ortalama ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 9. Çalışma Alanı Boyutuna Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	Ort.	SS
Mezun olunca okuduğum alanla ilgili bir mesleği yapmak istiyorum.	1,50	,820
Alanımla ilgili bir üst öğrenime devam etmek istiyorum.	1,14	,509
Okumakta olduğum alanı kişisel özelliklerime uygun buluyorum.	2,61	,628
İşletmede beceri eğitimi sonrası turizm sektörüne olan ilgilim arttı.	1,85	1,042

Çalışma alanına yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelerle ait ortalama değerlere bakıldığında en yüksek ortalamanın “Okumakta olduğum alanı kişisel özelliklerime uygun buluyorum.” ifadesine ait olduğu, en düşük ortalamanın ise “Alanımla ilgili bir üst öğrenime devam etmek istiyorum.” ifadesine ait olduğu tespit edilmiştir.

3.6. İmkânlara Ulaşım Boyutuna Yönelik Betimsel İstatistikler

Araştırmanın bu kısmında İşletme Beceri Eğitime Bakış ölçeği içerisinde yer alan “İmkânlara Ulaşım” boyutuna yönelik katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen veriler betimleyici analiz ile incelenmiş olup raporlanmıştır. Burada her bir ifade için ortalama ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 10. İmkânlara Ulaşım Boyutuna Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	Ort.	SS
İhtiyaç duyduğumda işletmedeki üst yönetime kolaylıkla ulaşabildim.	1,68	,895
Araç gereçleri kullanmamda diğer personel yardımcı oldu.	1,46	,740
Sosyal imkânlardan (yemek, ulaşım vb.) faydalandım.	1,07	,480
Birim sorumlum mesleki eğitim hakkında yeterince bilgiye sahipti.	1,07	,472
İşyerindeki yöneticilerden gerekli desteği gördüm.	1,20	,627

İmkânlara ulaşımaya yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelerle ait ortalama değerlere bakıldığında en yüksek ortalamanın “İhtiyaç duyduğumda işletmedeki üst yönetime kolaylıkla ulaşabildim.” ifadesine ait olduğu, en düşük ortalamanın ise “Sosyal imkânlardan (yemek, ulaşım vb.) faydalandım.” ve “Birim sorumlum mesleki eğitim hakkında yeterince bilgiye sahipti.” ifadelerine ait olduğu tespit edilmiştir.

3.7. Ortamla İlgili Kişisel Bilgi Boyutuna Yönelik Betimsel İstatistikler

Araştırmanın bu kısmında İşletme Beceri Eğitime Bakış ölçeği içerisinde yer alan “Ortamla İlgili Kişisel Bilgi” boyutuna yönelik katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen veriler betimleyici analiz ile incelenmiş olup raporlanmıştır. Burada her bir ifade için ortalama ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 11. Ortamla İlgili Kişisel Bilgi Boyutuna Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	Ort.	SS
Kendimi çoğu zaman zinde hissettim.	2,20	1,107
İş ortamım stresli değildi.	1,75	1,070
Cinsiyet ayrımı yapıldığını düşünmüyorum.	2,66	1,446
Yabancı dil alanında pratik yapma imkânı buldum.	3,67	1,337

Ortamla ilgili kişisel bilgiye yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelere ait ortalama değerlere bakıldığında en yüksek ortalamanın “Yabancı dil alanında pratik yapma imkânı buldum.” ifadesine ait olduğu, en düşük ortalamanın ise “İş ortamım stresli değildi.” ifadelerine ait olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 12. Tüm Boyutların Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	Ort.	SS
İşletme Beceri Eğitime Bakış	2,13	,285
Çalışma Koşulları	2,66	,737
Yönetmel Koşullar	1,78	,431
Çalışma Alanı	1,77	,467
İmkânlarla Ulaşım	1,30	,416
Ortamla İlgili Kişisel Algı	2,57	,628

İşletme beceri eğitime bakış ölçeği ve alt boyutlara ait ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, en yüksek ortalamanın çalışma koşulları alt boyutunda, en düşük ortalamanın ise imkânlarla ulaşım alt boyutunda olduğu tespit edilmiştir.

3.8. Araştırma Sorularının Test İstatistikleri Sonuçları

Çalışmanın bu kısmında, araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan araştırma sorularının test istatistikleri yer almaktadır.

Tablo 13. İşletme Beceri Eğitime Yönelik Algının Yaşa Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Yaş	N	Sıralı Ortalama	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	P
İşletme Beceri Eğitime Bakış	16-17 yaş	229	132,13	30258,00	3923,000	,00
	18-19 yaş	94	234,77	22068,00		
	Toplam	323				
Çalışma Koşulları	16-17 yaş	229	128,97	29534,50	3199,500	,00
	18-19 yaş	94	242,46	22791,50		
	Toplam	323				
Yönetmel Koşullar	16-17 yaş	229	144,09	32997,00	6662,000	,00
	18-19 yaş	94	205,63	19329,00		
	Toplam	323				
Çalışma Alanı	16-17 yaş	229	131,82	30186,00	3851,000	,00
	18-19 yaş	94	235,53	22140,00		
	Toplam	323				
İmkânlarla Ulaşım	16-17 yaş	229	134,84	30878,00	4543,000	,00
	18-19 yaş	94	228,17	21448,00		
	Toplam	323				
Ortamla İlgili Kişisel Algı	16-17 yaş	229	151,34	34658,00	8323,000	,00
	18-19 yaş	94	187,96	17668,00		
	Toplam	323				

Tablo 13'te öğrencilerin yaşlarına göre işletme beceri eğitime yönelik algılarının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Buna göre, işletme beceri eğitime yönelik algıların 0,05 düzeyinde anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu kısımda, 18-19 yaşında olanların sıralı ortalama değerlerinin 16-17 yaşında olanlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç, işletme beceri eğitimi alanlarında da benzer niteliktedir.

Tablo 14. İşletme Beceri Eğitime Yönelik Algının Cinsiyete Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıralı Ortalama	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	p
İşletme Beceri Eğitime Bakış	Kız	77	223,56	17214,50	4730,500	,00
	Erkek	246	142,73	35111,50		
	Toplam	323				
Çalışma Koşulları	Kız	77	235,01	18095,50	3849,500	,00
	Erkek	246	139,15	34230,50		
	Toplam	323				
Yönetmel Koşullar	Kız	77	190,54	14671,50	7273,500	,00
	Erkek	246	153,07	37654,50		
	Toplam	323				
Çalışma Alanı	Kız	77	214,50	16516,50	5428,500	,00
	Erkek	246	145,57	35809,50		
	Toplam	323				
İmkânlarla Ulaşım	Kız	77	213,82	16464,00	5481,000	,00

	Erkek	246	145,78	35862,00		
	Toplam	323				
Ortamla İlgili Kişisel Algı	Kız	77	184,27	14188,50	7756,500	,02
	Erkek	246	155,03	38137,50		
	Toplam	323				

Tablo 14'te öğrencilerin cinsiyetlerine göre işletme beceri eğitimine yönelik algılarının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Buna göre, işletme beceri eğitimine yönelik algıların 0,05 düzeyinde anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu kısımda, kızların sıralı ortalama değerlerinin erkeklerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç, işletme beceri eğitimi alanlarında da benzer niteliktedir.

Tablo 15. İşletme Beceri Eğitimine Yönelik Algının Öğrenim Görülen Dala Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Meslek Lisesi	Denizcilik	N	Sıralı Ortalama	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	P
İşletme Beceri Eğitimine Bakış	Güverte İşletme		158	188,40	29766,50	8864,500	,00
	Gemi Makineleri İşletme		165	136,72	22559,50		
	Toplam		323				
Çalışma Koşulları	Güverte İşletme		158	194,42	30718,00	7913,000	,00
	Gemi Makineleri İşletme		165	130,96	21608,00		
	Toplam		323				
Yönetmel Koşullar	Güverte İşletme		158	176,44	27877,00	10754,000	,01
	Gemi Makineleri İşletme		165	148,18	24449,00		
	Toplam		323				
Çalışma Alanı	Güverte İşletme		158	185,50	29308,50	9322,500	,00
	Gemi Makineleri İşletme		165	139,50	23017,50		
	Toplam		323				
İmkanlara Ulaşım	Güverte İşletme		158	183,03	28919,00	9712,000	,00
	Gemi Makineleri İşletme		165	141,86	23407,00		
	Toplam		323				
Ortamla İlgili Kişisel Algı	Güverte İşletme		158	170,27	26902,50	11728,500	,12
	Gemi Makineleri İşletme		165	154,08	25423,50		
	Toplam		323				

Tablo 15'te öğrencilerin öğrenim gördükleri eğitim dalına göre işletme beceri eğitimine yönelik algılarının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Buna göre, işletme beceri eğitimine yönelik algıların 0,05 düzeyinde anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu kısımda, güverte işletmeciliğinde öğrenim görenlerin sıralı ortalama değerlerinin gemi makineleri işletme alanında öğrenim görenlerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç, işletme beceri eğitiminin "Çalışma Koşulları, Yönetmel Koşullar, çalışma Alanı ve İmkanlara Ulaşım" alt alanlarında benzer niteliktedir. Bu kısımda ayrıca, öğrenim görülen dal ile ilgili kişisel algı alanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 16. İşletme Beceri Eğitimine Yönelik Algının Beceri Eğitimi Yapılan Şirketin Hangi Sektörde Faaliyette Bulunduğuna Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Beceri eğitimi yapılan işletmenin hangi sektörde faaliyet gösterdiği	N	Sıralı Ortalama	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	P
İşletme Beceri Eğitimine Bakış	Kamu	71	198,57	14098,50	6349,500	,00
	Özel	252	151,70	38227,50		
	Toplam	323				
Çalışma Koşulları	Kamu	71	206,09	14632,50	5815,500	,00
	Özel	252	149,58	37693,50		
	Toplam	323				
Yönetmel Koşullar	Kamu	71	185,42	13165,00	7283,000	,01
	Özel	252	155,40	39161,00		
	Toplam	323				
Çalışma Alanı	Kamu	71	192,35	13657,00	6791,000	,00
	Özel	252	153,45	38669,00		
	Toplam	323				
İmkanlara Ulaşım	Kamu	71	194,73	13826,00	6622,000	,00
	Özel	252	152,78	38500,00		
	Toplam	323				
Ortamla İlgili Kişisel Algı	Kamu	71	173,16	12294,50	8153,500	,25
	Özel	252	158,86	40031,50		
	Toplam	323				

Tablo 16’da öğrencilerin beceri eğitimi yaptıkları işletmenin faaliyette bulunduğu sektöre göre işletme beceri eğitimine yönelik algılarının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. Buna göre, işletme beceri eğitimine yönelik algıların 0,05 düzeyinde anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu kısımda, kamuda beceri eğitimi yapanların sıralı ortalama değerlerinin özel sektörde beceri yapanlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç, işletme beceri eğitimi alanlarında da benzer niteliktedir.

4. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Mesleki ve Teknik Anadolu liseleri tarafından verilen teorik bilgilerin uygulama alanını işletme becerileri eğitimi oluşturmaktadır. Bu eğitim öğrencilerin alana uyum sağlamalarını ve edindikleri teorik bilgileri deneyime dönüştürmelerini sağlar (Türkseven, 2012). Bu, kurumsal beceri eğitimi almış öğrencilerin sektöre devam etme kararı almaları için önemli bir dönemdir. Bu sektörde çalışmaya devam etmek isteyen öğrenciler, beceri eğitimi yoluyla bir ortam elde edebilir ve genellikle mezun olduktan sonra iş bulma endişesi yaşamazlar. Öte yandan, işverenler, hizmet kalitesini korumak için beceri eğitimine aktif katkılarda bulunan öğrencileri mezun olduktan sonra stajyer olarak işe alma fırsatına sahip olacaklar. Sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman yetiştirmekten sorumlu eğitim kurumları ile sektördeki işverenler arasındaki iş birliği, beceri eğitiminin önemini kavrayarak sektörün gelecekteki gelişiminde etkin rol oynayacaktır (Karagül, 2018).

İşletme becerileri eğitiminin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi esasları 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu hükümlerine göre uygulanır. Bu yasaya göre hukuken sorumlu olanlar okul/kurum müdürleri, işletme personeli ve öğrencilerdir. Ayrıca beceri eğitimlerinin düzenli ve planlı takibi ve sorunlara karşı önlem alınmasında koordinatör öğretmenler de e 3308 sayılı kanun hükümleri ile görevlendirilmektedir (Karagül, 2018).

Günümüze değin, işletme becerileri eğitimi üzerine çeşitli akademik araştırmalar yapılmaktadır. Genel olarak bu çalışmaların temaları, öğrencilerin işletme becerileri eğitimi döneminden beklentileri ve beklentilere uyulmamasından kaynaklanan sorunlardır. Genel olarak bu sorunlar, öğrencilerin ucuz işgücü, başka yerlerde istihdam, yetersiz işbaşı eğitimi, uzun çalışma saatleri ve fazla mesai ve her şeyi kapsayan bir sistem olarak algılanması ile ilgilidir (Emir vd., 2008). Yetiştirilen öğrencilerin karşılaştıkları bu ve benzeri sorunlar öğrencilerin sektörden ayrılmasına neden olmuştur. Bu nedenle öğrenciler mezun oldukları alanla ilgili herhangi bir yerde çalışmak istememekte ve farklı bölüm tercih etmektedirler (Karagül, 2018).

Bu araştırma, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri denizcilik öğrencilerinin işletme beceri eğitimine yönelik algılarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, öğrencilerin işletme beceri eğitimine yönelik algıları, “çalışma koşulları, yönetsel koşullar, çalışma alanı, imkanlara ulaşım ve ortamla ilgili kişisel algı” olmak üzere 5 alanda ele alınmıştır.

Araştırmaya %10,2’si kız ve %%89,8’i erkek olmak üzere toplam 323 öğrenci katılım sağlamıştır. Karagül’ün (2018) çalışmasına %28,7’si erkek, %71,3’ü kadın olmak üzere toplamda 607 öğrenci katılmıştır. Civelek’in (2014) yapmış olduğu çalışmada ise erkek öğrencilerin oranının kız öğrencilere göre çok daha fazla olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %94,1’inin 17 yaşında olduğu tespit edilmiştir. Karagül’ün (2018) çalışmasında öğrencilerin %50,2’sinin 17 yaşında olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %97,8’inin Gemi Makineleri İşletme alanında eğitim aldıkları tespit edilmiş iken Karagül’ün (2018) çalışmasında öğrencilerin %19,6’sının önbüro dalında, %26,9’unun servis dalında, %44,2’sinin mutfak dalında, %4,6’sının ise kat hizmetleri dalında, % 4’inin diğer dallarda eğitim aldıkları görülmüştür.

Araştırmada öğrencilerin %98,5’inin özel sektörde beceri eğitimi aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Karagül’ün (2018) çalışmasında, öğrencilerin %72,2’sinin beş yıldızlı otelden, %7,1’inin restorandan, %3,3’ünün sosyal tesisten, %9,7’sinin tatil köyünden, %7,7’sinin ise diğer işletmelerden beceri eğitimi aldığı tespit edilmiştir. Günay’ın (2014) yaptığı araştırmada, ise öğrencilerin %76,5’inin beş yıldızlı otellerde beceri eğitimini aldıkları kaydedilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgularda öğrencilerin genel olarak işletme beceri eğitimine yönelik algılarının düşük olduğu, en yüksek düzeyli algının çalışma koşulları alt boyutuna, en düşük ortalamanın ise imkanlara ulaşım alt boyutuna ait olduğu tespit edilmiştir. Çevik’in (2012) yaptığı araştırmada, beceri eğitimi yapmamış öğrencilerin, beceri eğitimini tamamlayan öğrencilere oranla turizm sektörüne bakış açılarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Aktaş (2015) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin beceri eğitiminin genelinden kısmen memnun oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulguda, çalışma koşullarına yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelerde en yüksek katılımın “Kadrolu personelden ziyade öğrenci gibi çalıştırıldım.” ifadesine; en düşük katılımın ise

“Çalışma koşulları ağır değildi.” ifadesine ait olduğu tespit edilmiştir. Karagül’ün (2018) yaptığı çalışmada, söz konusu alanla ilgili olarak en yüksek düzeyli katılımın “İsteğim dışında fazla mesai yapmak zorunda kalmadım” ifadesine; en düşük düzeyli katılımın ise “Çalışma koşulları ağır değildi” ifadesine ait olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen sonuçlara göre işletmede beceri eğitimi alan öğrencilerin işyerindeki çalışma koşulları, çalışma saatleri ve fazla mesai konusunda olumsuz görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Civelek’in (2014) çalışmasında, öğrenciler çalışma saatlerinin uzunluğu ile ilgili olumsuz görüş bildirdikleri, öğrencilerin istekleri dışında fazla mesaiye kalmadım ifadesine ise orta düzeyde katılım sağladıkları tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulguda, yönetsel koşullara yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelerde en yüksek katılımın “İhtiyaç duyduğumda okul yönetimine kolaylıkla ulaşabildim.” ifadesine; en düşük katılımın ise “Sorunlarımın çözümüne koordinatör öğretmenler olumlu katkı sağladı.” ifadesine ait olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre işletmede beceri eğitimi alan öğrencilerin okul yönetimi ve öğretmenlerin koordinasyonu konusunda olumsuz görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Karagül’ün (2018) yaptığı çalışmada, yönetsel koşullara yönelik algılarını ortaya koyan ifadelerden en yüksek düzeyli katılımı “Koordinatör öğretmen beceri eğitimimi evraklarımı düzenli olarak kontrol etti” ifadesiyle; en düşük düzeyli katılımı ise “Sorunlarımın çözümüne koordinatör öğretmenler olumlu katkı sağladı” ifadesiyle sağladığı ortaya çıkmıştır. Aktaş’ın (2015) yaptığı çalışmada öğrencilerin koordinatör öğretmen ve okul yöneticilerinin beceri eğitimi sürecine katkı sağladıklarına kısmen katıldıkları tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen diğer bir bulguda, çalışma alanına yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelerde en yüksek katılımın “Okumakta olduğum alanı kişisel özelliklerime uygun buluyorum.” ifadesine; en düşük katılımın ise “Alanımla ilgili bir üst öğrenime devam etmek istiyorum.” ifadesine ait olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre işletmede beceri eğitimi alan öğrencilerin okulda eğitim gördükleri alanla ilgili algılarının olumsuz olduğu ifade edilebilir. Karagül’ün (2018) yaptığı çalışmada, çalışma alanına yönelik algılarını ortaya koyan ifadelerden en yüksek düzeyli katılımı “Okumakta olduğum alanı kişisel özelliklerime uygun buluyorum” ifadesiyle; en düşük düzeyli katılımı ise “İşletmede beceri eğitimi sonrası turizm sektörüne olan ilgim arttı” ifadesiyle sağladığı ortaya çıkmıştır. Ehtiyar ve Üngören’in (2009) çalışmasında öğrencilerin yarısından fazlasının almış oldukları eğitimden memnun olmadıkları tespit edilmiştir. Çevik’in (2012) yaptığı çalışmasında öğrencilerin mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

İmkânlara ulaşma yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelerle ait ortalama değerlerde en yüksek ortalamanın “İhtiyaç duyduğumda işletmedeki üst yönetime kolaylıkla ulaşabildim.” ifadesine ait olduğu, en düşük ortalamanın “Sosyal imkânlardan (yemek, ulaşım vb.) faydalandım.” ve “Birim sorumlum mesleki eğitim hakkında yeterince bilgiye sahipti.” ifadelerine ait olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre işletmede beceri eğitimi alan öğrencilerin sosyal imkanlardan yeterince faydalanmadıkları ifade edilebilir. Karagül’ün (2018) yaptığı çalışmada, imkanlara ulaşma yönelik algılarını ortaya koyan ifadelerden en yüksek düzeyli katılımı “Sosyal imkânlardan (yemek, ulaşım vb.) faydalandım” ifadesiyle; en düşük düzeyli katılımı ise “İşyerindeki yöneticilerden gerekli isteği gördüm” ifadesiyle sağladığı ortaya çıkmıştır. Akay ve arkadaşlarının (2018) yaptığı çalışmada, öğrencilerin işletme koşullarından şikâyet ettikleri tespit edilmiştir.

Ortamla ilgili kişisel bilgiye yönelik öğrencilerin algısını ortaya koyan ifadelerle ait ortalama değerlere bakıldığında en yüksek ortalamanın “Yabancı dil alanında pratik yapma imkânı buldum.” ifadesine ait olduğu, en düşük ortalamanın “İş ortamım stresli değildi.” ifadelerine ait olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara dayalı olarak öğrencilerin stresli çalışma ortamına ilişkin görüşleri pek fazla dile getirmediği ifade edilebilir. Günay (2014) tarafından yapılan araştırmada, işletme yöneticileri ve meslek dersi öğretmenlerinin beceri eğitimini tamamlayan öğrencilerin yabancı dil yetersizliği dışında sektörde kalifiyeli personel olarak yer almaya hazır oldukları ve tarafların karşılıklı olarak beceri eğitiminden memnun oldukları tespit edilmiştir. Karagül’ün (2018) yaptığı çalışmada, ortamla ilgili kişisel algılarını ortaya koyan ifadelerden en yüksek düzeyli katılımı “Cinsiyet ayrımı yapıldığını düşünmüyorum” ifadesiyle; en düşük düzeyli katılımı ise “İş ortamım stresli değildi” ifadesiyle sağladığı ortaya çıkmıştır. Çalışmada elde edilenler doğrultusunda aşağıdaki öneriler ortaya konmuştur:

- ✓ Öğrencilerin eğitim gördükleri mesleki ve teknik okulun amaçlarını ve mesleki beceri eğitiminin işlevlerini, sunulan bölümleri ve dersleri ayrıntılı olarak anlamaları gerekmektedir. Bu konuda en önemli görev öğrenci velilerine düşmektedir. Bu konuda velilere eğitimle ilgili gerekli bilgilendirme yapılmalıdır.
- ✓ 10. sınıfta bölüm seçerken öğrencilerin özelliklerine ve yeteneklerine uygun bölümü seçmeleri konusunda rehberlik edilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin kendi özelliklerine ve yeteneklerine uygun bölümü seçebilmeleri için okul yönetimi ve meslek dersleri öğretmenleri ortaklaşa seminerler ve kariyer günleri düzenlemelidir. Ayrıca okul psikolojik danışmanları öğrencileri bire bir bilgilendirmelidir.

- ✓ Mesleki teknik lise müfredatında yer alan müfredat içeriği ve uygulama alanları, işletme becerileri eğitiminin uygulama düzeyinde olmalıdır.
- ✓ Gelecekteki araştırmalarda nitel yöntemle başvurulurken, işletme eğitimi becerilerine yönelik görüşler ayrıntılı bir şekilde ortaya konulabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, O. C. (2009). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin işyeri eğitimi öğrenme ürünlerinin değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 115-128.
- Akay, B., Uslu, A., & Sancar, M. F. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin staj döneminde yaşadıkları sorunlar: Lisans ve ortaöğretim turizm öğrencileri örneği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 212-236.
- Aktaş, K. (2015) *Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin beceri eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Civelek, H. (2014). *Ortaöğretim düzeyindeki turizm öğrencilerinin turizm sektörüne ilişkin görüşleri (Trabzon İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 33-41.
- Çetin, Ş. (2005). Öğrenci stajlarında yararlanılan dersler üzerine ampirik bir değerlendirme: Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16 (2), 153-169.
- Çevik, R. (2012). *Ortaöğretim düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin beceri eğitimine bakış açılarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Ankara.
- Günay, Ö. (2014). *Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde uygulanan beceri eğitimi üzerine bir araştırma: Antalya örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Ankara.
- Karagül, T. N. (2018). *Turizm eğitimi alan mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencilerinin işletme beceri eğitimine yönelik algıları: Muğla örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Kaysi, F., & Aydemir, E. (2018). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Stajlarda Karşılaştıkları Sorunların Değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 119-133.
- Özkan, F., & Aksoy, C. (2015). Ticaret meslek lisesi muhasebe bölümü öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi uygulaması, Gaziantep ilinde bir alan araştırması. *Bartın İİBF Dergisi*, 6(12), 283-305.
- Özsoy, C. (2007). *Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin iktisadi kalkınmadaki yeri ve önemi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Pelit, E., & Güçer, E. (2006). Turizm alanında öğretmenlik eğitimi alan öğrencilerin turizm işletmelerinde yaptıkları stajları değerlendirmeleri üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 139-164.
- Türkseven, E. (2012). *Turizm eğitiminde yaşanan staj sorunları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Üngüren, E. & Ehtiyar, R. (2009). Türk ve Alman öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: turizm eğitimi alan öğrenciler üzerinde bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 4(14), 2093-2127.
- Üstün, G., & Savaş, D. (2012). Kız meslek liselerinin işletmelerde yapılan beceri eğitimini planlama ve değerlendirme uygulamalarını gerçekleştirme düzeyi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 8(15), 165-177.
- Yazıcı, H., Türkmen B. & Aydemir, Y. (2015). Dünyada ve Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Önemi. 4th International Vocational Schools Symposium, Yalova. https://www.academia.edu/33010030/D%C3%9CNYADA_VE_T%C3%9CRK%C4%B0YEDE_MESLEK%C4%B0_E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M_VE_%C3%96NEM%C4%B0. (Erişim Tarihi: 01.12.2021).